

U s t a w a

z dnia 4 lutego 1921 roku

o ustanowieniu orderu „Orła Białego”.

Art. 1. Ustanawia się order „Orła Białego” w celu nagradzania znamienitych zasług zarówno cywilnych, jak wojskowych, położonych w czasie pokoju lub wojny dla chwały i pożytku Rzeczypospolitej.

Art. 2. Order „Orła Białego” jest najwyższą odznaką honorową Rzeczypospolitej i będzie nadawany osobom, które istotnie i wybitnie przyczyniły się do odzyskania lub utrwalenia niepodległości i zjednoczenia Polski albo do jej rozkwitu.

Art. 3. Odznakami orderu „Orła Białego” są:

a) krzyż orderowy:

 polski krzyż kawalerski ośmiorożny, pokryty czerwoną emalją z białymi brzegami i pękami promieni złotych między ramionami; na krzyżu orzeł biało-emaljowany ze złotymi żyłkami, z koroną, dziobem i szponami złotymi;

 odwrotna strona krzyża gładka z biało-emaljowanym brzegiem i z tłoczonym napisem na ramionach: „Za Ojczyznę”

- i Naród”; w środku na białym emaljowanym polu, w otoku ze złotych liści dębowych, pokrytych zieloną emalją monogram „RP” (Rzeczpospolita Polska);
- b) gwiazda orderowa srebrna, złożona z ośmiu pęków promieni, noszona na lewej piersi; na gwieździe krzyż wzoru, opisanego w p. a) ust. 1, z płomykami złotymi między ramionami krzyża, bez orła; na ramionach krzyża napis, jak w p. a) ust. 2 oraz taki sam monogram z taką samą ornamentacją;
 - c) wstęga orderowa z błękitnej mory jedwabnej, przewieszona przez lewe ramię do prawego boku;
 - d) łańcuch orderowy złoty z kolejno powtarzających się ogniw w kształcie klamer płaskich oraz medaljonów, wyobrażających: klamry—złoty monogram „RP” w otoku z liści dębowych, a medaljony—emaljowane tarcze z godłami województw Rzeczypospolitej, potwierdzonymi w drodze ustawodawczej; u dołu łańcucha na monogramie złotym w podwójnym otoku z liści dębowych i wawrzynów zawieszona gwiazda wzoru, opisanego w p. b), lecz wymiaru większego; krzyż na gwieździe z orłem jak w p. a) ust. 1, lecz bez promieni; oczy orła brylantowe; na odwrotnej stronie gwiazdy krzyż bez emalii i orła z napisem, jak w p. a) ust. 2.

Wzory rysunkowe odznak i ich szczegółowe wymiary według załącznika, którego oryginał przechowany będzie w Archiwum Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej.

Art. 4. Wszyscy kawalerowie orderu „Orła Białego” łączą się w Zgromadzenie Kawalerów z Wielkim Mistrzem Orderu i Kapitułą na czele.

Art. 5. Naczelnik Państwa z tytułu swego wyboru na ten urząd staje się kawalerem orderu „Orła Białego”, jest z urzędu Wielkim Mistrzem Orderu i, jako taki, przewodniczy w Kapitułe.

Uroczystą odznaką godności Wielkiego Mistrza jest łańcuch orderu, opisany w art. 3 p. d).

Łańcuch ten jest klejnotem Rzeczypospolitej.

Art. 6. Członków Kapituły w liczbie 5 i dwóch zastępców wybiera co trzy lata Zgromadzenie Kawalerów Orderu „Orła Białego” z pośród swego grona. Kapituła obiera z pośród swoich członków Kanclerza Orderu, który jest zarazem zastępcą Wielkiego Mistrza, jako przewodniczącego Kapituły.

Wybranych zatwierdza w godności Wielki Mistrz Orderu, który zarazem na wniosek Kapituły mianuje dwóch oficjów orderu „Orła Białego”, pełniących czynności podskarbiego i sekretarza orderu.

Dla ważności uchwał Kapituły wymagana jest obecność prócz Kanclerza, dwóch członków Kapituły lub ich zastępców.

Art. 7. Kapituła zarządza sprawami orderu, przygotowuje i przedkłada do właściwego zatwierdzenia projekty zarządzeń i ustaw w sprawach, dotyczących orderu, oraz opinuje w sprawie wniosku o nadanie odznak orderowych.

Przy kapitule urzęduje Kancelarja Orderu pod kierunkiem Kanclerza Orderu.

Art. 8. Odznaki orderowe nadaje Naczelnik Państwa w drodze osobnych dekretów, ogłaszanych w gazecie rządowej, z kontrasygnatą Prezydenta Ministrów.

Dekret o odznaczeniu orderem winien zawierać wyszczególnienie zaślug, za które order został nadany.

Nie może być odznaczony poseł, ani członek Senatu w czasie trwania ich mandatu, z wyjątkiem pierwszych 10-ciu odznaczeń, proponowanych przez Tymczasową Radę Orderu (art. 16).

Art. 9. Kandydatów na kawalerów orderu przedstawia Rada Ministrów na podstawie wniosków poszczególnych Ministrów.

Uchwała Rady Ministrów o przedstawieniu do odznaczenia powinna zapaść większością $\frac{2}{3}$ głosów.

Wnioski poszczególnych Ministrów przed złożeniem ich Radzie Ministrów podlegają rozpatrzeniu Kapituły. Opinie Kapituły w zakresie moralnych kwalifikacji kandydatów są dla Rządu obowiązujące.

Art. 10. Naczelnikowi Państwa przysługuje prawo własnej inicjatywy przy nadawaniu odznak orderu i wówczas, kiedy z niego korzysta, wnioski jego wnosi na Radę Ministrów Prezydent Ministrów.

Art. 11. Cudzoziemcy, którzy położyli zasługi dla Państwa Polskiego, mogą być zaszczytani odznakami orderu, nie wchodzą jednak w skład Kapituły, ani Zgromadzenia Kawalerów.

Wnioski o odznaczenie cudzoziemców nie podlegają rozpatrzeniu Kapituły i są przedstawiane Radzie Ministrów przez Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych prowadzi ewidencję cudzoziemskich kawalerów orderu.

Art. 12. Osoby, odznaczone orderem „Orła Białego”, obowiązane są zwrócić do Skarbu rzeczywiste koszty nadania ozdób orderowych.

Przepis ten nie dotyczy cudzoziemców.

Rada Ministrów na wniosek Kapituły ma prawo zwalniać od obowiązku zwrotu kosztów w całości lub w części również obywateli polskich.

Wysokość kosztów nadania orderu ustanawia Rada Ministrów na wniosek Kapituły Orderu. Wszystkie wydatki na order, przewyższające wpływy za ozdoby orderowe, ponosi Skarb.

Wszelkie pisma i dokumenty w sprawach orderu „Orła Białego” nie podlegają obowiązkowi opłaty skarbowej.

Art. 13. Przestaje być kawalerem orderu, kto na mocy wyroku sądowego pozbawiony został praw obywatelskich lub za czyny niehonorowe na mocy zatwierdzonego przez Naczelnika Państwa orzeczenia Kapituły z listy kawalerów został wykreślony.

Art. 14. Szczegóły organizacji orderu, Zgromadzenia Kawalerów, Kapituły, porządku nadawania oraz sposobu noszenia ozdób orderowych będą zawarte w statucie orderu, ustanowionym w drodze dekretu Naczelnika Państwa na wniosek Kapituły, zatwierdzony przez Radę Ministrów.

Art. 15. Natychmiast po wejściu w życie niniejszej ustawy Naczelnik Państwa zwoła Tymczasową Radę Orderu „Orła Białego”, w której skład wchodzi: Marszałek Sejmu Ustawodawczego, jako przewodniczący, Prymas Rzeczypospolitej Arcybiskup Gnieźnieńsko-Poznański, Prezydent Ministrów, lub przez niego wyznaczony Minister, jako przedstawiciel Rządu, pierwszy Prezes Sądu Najwyższego i przedstawiciel Naczelnego Wodza Wojsk Polskich w stopniu generała broni.

Art. 16. Tymczasowa Rada Orderu przedstawia wnioski o odznaczeniu orderem wprost Naczelnikowi Państwa i pełni czynności Kapituły do

czasu zamianowania 10-go z rzędu kawalera orderu z posród obywateli polskich, poczem władze orderu „Orła Białego” konstytuują się w myśl art. 6.

Art. 17. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Prezydentowi Ministrów.

Art. 18. Ustawa wchodzi w życie z dniem jej uchwalenia.

Marszałek:
Trampczyński

Prezydent Ministrów:
Witos

Załącznik

do ustawy o ustanowieniu orderu Orła Białego.

Wzory odznak orderu i ich wymiary.

- a) Krzyż orderu (art. 3 p. a): wzory № 1 i № 2, wielkość naturalna;
- b) gwiazda orderu (art. 3 p. b): wzór № 3, wielkość naturalna;
- c) wstęga orderu (art. 3 p. c): wzór № 4, szerokość wstęgi 100 mm.

Wzór № 1.

Wzór № 2.

Wzór № 3.

Wzór № 4.

